

Mituku: Bible for Mark

Formatted for Translators

©2022 Wycliffe Associates

Released under a Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.

Bible Text: The English Unlocked Literal Bible (ULB)

©2017 Wycliffe Associates

Available at <https://bibleineverylanguage.org/translations>

The English Unlocked Literal Bible is based on the unfoldingWord® Literal Text, CC BY-SA 4.0. The original work of the unfoldingWord® Literal Text is available at <https://unfoldingword.bible/ult/>.

The ULB is licensed under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.

Notes: English ULB Translation Notes

©2017 Wycliffe Associates

Available at <https://bibleineverylanguage.org/translations>

The English ULB Translation Notes is based on the unfoldingWord translationNotes, under CC BY-SA 4.0. The original unfoldingWord work is available at <https://unfoldingword.bible/utn>.

The ULB Notes is licensed under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.

To view a copy of the CC BY-SA 4.0 license visit <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

Below is a human-readable summary of (and not a substitute for) the license.

You are free to:

- Share — copy and redistribute the material in any medium or format.
- Adapt — remix, transform, and build upon the material for any purpose, even commercially.

The licensor cannot revoke these freedoms as long as you follow the license terms.

Under the following conditions:

- Attribution — You must attribute the work as follows: "Original work available at <https://BibleInEveryLanguage.org>." Attribution statements in derivative works should not in any way suggest that we endorse you or your use of this work.
- ShareAlike — If you remix, transform, or build upon the material, you must distribute your contributions under the same license as the original.
- No additional restrictions — You may not apply legal terms or technological measures that legally restrict others from doing anything the license permits.

Notices:

You do not have to comply with the license for elements of the material in the public domain or where your use is permitted by an applicable exception or limitation.

No warranties are given. The license may not give you all of the permissions necessary for your intended use. For example, other rights such as publicity, privacy, or moral rights may limit how you use the material.

Mark

Chapter 1

¹Itumekeo a mondi a Yesu Christu mana wa Mbali. ²Boa bako melibiye kanani ka isaya, mokoli: moangai, natomi aboso nabe makendi, koongosowa kaema kande; ³Iyo amonto Elea mona monto babelala, ongoso angai kaema ka mokili na moangai mowa moeta mange. ⁴Yohane wauli konemamisa banto ko montubabela, wa ba pha mono iyano, akonenemisa iyolo a kuikalanganya na bobi. ⁵Kokese kenkenti cha ba Yuda na banto bobanti ba Yeruzalemu baiti iye nande kuikomoa bobi, baya mono koinenamisa kowa kande koobe wa Jourdain. ⁶Yohane wabangi na ntulu ya okoba wa nyama, na kenkose cha a pha kokebonda chande. Wataunange mpandeke na booke. ⁷Waonda mono bono: oowa owa komaili nani, oi naonkulu wakonebasa, anenti bande na onkulu a koilikisa na kolindowa begbondo bande. ⁸Noo, nanonenani mona maowe; ke mange, omoninanisi ko onkulu a Mbali. ⁹Koeya matu Yesu waya mono Nazareti kua Galilaya, Yohane wa wamo nenamisa mono mona mooe a Yorodane. ¹⁰Atokeiye mange mo mayi wa moa mono kiyo kalindoka, na motema a Mbali aika mono iyo nande, mba kayoni. ¹¹Ke iyo emonka atoka mono kiyo, owe obe mana aniwali, wasameka nani. ¹²Owaena motema a motoma mono Yesu nona montubabela, ¹³Wabangi mona montu bebela matu mokani anga anyai mosombo wa moingeka mono. Wabangi ekua na nyama ba bea bana ba Mbali bamotuphea mono. ¹⁴Komaili na kotateka ka Yohani, Yesu waya mono Galilaya, ko baboleya mondi a Mbali. ¹⁵Waonda mono: mpena yani ya kokieki na bolike ba Mbali buyeki iyeye, ilongosa na ngai sama ngai mondi a Mbali. ¹⁶Kaetanga mange komotili a obe a Galilaya, wa momowa mono Simoni ke Adrea nkose wa Simoni, batangi makiya kobe; babangi basasi. ¹⁷Yesu wababolea bono mono: ndikitangai noo, ne otuloi basasi ba banto. ¹⁸Basiya, mono makiya abo ba molikita mono. ¹⁹Baya mono kalaleya, bamomoa Yakobo mana wa Zabedeo, bande na Yohane nkose yande, bange boboena babangi mona molela baongosoa makiya. ²⁰Owaena, wabaeta mono, basiya mono isebo Zebeseyo mona molela na banto ba mokambo, bamolikita. ²¹Betaya mono Kapernauma. Iya mono botu ba Mbali, Yesu ota ingeya monana numba a Mbali ota ba pha iyano. ²²Bo ba banga bange banto ba mokengete: ante baphanga mange iyano a bokili ainti; mba mephphi (banto ba kose). ²³Ota isanga monda na numba ya Mbali mosambi omonka a mone wa banga na basombo ko mobe, ota tata: ²⁴eba ibeki kowa kito nabe, ee Yesu wa Nazareti? Wauti ko to limesa. Neni naeba oba inye: oni monto wa Mbali. ²⁵Yesu ota mosulowa ota onda> lika phiyo, tokanga mona nande. ²⁶Na mosombo ota toka mona nande, na koitutatuta, na ko lolalola na onkulu. ²⁷Bo banti bia mono na ko tekema, na beta lulowa na mono ba monka ko bampe: Beki bene? Mba enalika ompe mokengete ono wawae! ²⁸Oicha mopaka na bokili ko basombo, na basombo ba moumga! na okuku ande otaya ko bese ba motita na Galilaya. ²⁹Mokotoka kabo mona numba ya Mbali, betaya mono na Yakobo na Yohana monana numba ya Simon na Andrea. ³⁰Ina beya wa Simoni wa bangi ola, oba na ko samba ka iphepheli, na beta mbolea ya Yesu. ³¹Ota buwa motita nande ota moimencha na komobunda ko iboko, na owaena kosamba ka iphepheli kota toka. Na mange ota ba tuphea. ³²Iya mono kamio mio, boso na koila ka botu, beta mousea ba sambu bo banti na banto ba basombo. ³³Na motanga omonti betawa mono aboso na moyango. ³⁴Ota ondisa mono ba sambu biinge; ota tukoa na ba sombo biinge, na mange nta sama bange basombo ba lumboke, iyolo ante bange ba bangi ba moeba. ³⁵Ota buwa pkalapkala eba mono botu abona kangoki, ota yoka, na ko toka na mange oya koitalu, kowa kayanga mange ko mokonga Mbali. ³⁶Simoni na bampe ba banga nande beta moengana; ³⁷Etabiti bamo mowa, ba moonda: buche bo banti tokoengani leli boa. ³⁸Ota baonda: toyai ko bempe bese, ba motita, neye ko pha banto iyano bo boena; eni ante nauti iyolo a ebeya. ³⁹Na mange otaya ko pha banto iyano mo nana numba ya Mbali, mo nana kese chochonti cha Galilaya, na mange ota tukaa mono basombo. ⁴⁰Omonka mosambi wa suli otawa motita nande; ota italea mo matindiande, oke onda na iyo a ngandi mba wa sama opasi ko ndondisa. ⁴¹Yesu ota mo monea ngandi, ota mo naneya iboko ko mobe, na ko onda: na samieki ko samba kabe ka mane. ⁴²Wabiti oke onda ko samba kota mana. ⁴³Yesu ota motukowa mo mpena lango, na maondi anyema akoya ko keta, ⁴⁴ota moonda ichanga ano maondi ko motema ainti ko bolea monto, isa kolo ke yaanga bande koi menkanisa koa ka mekota (banto ba Mbali), na busanga keena kemonka cha kobaisa ante wa ondi eki, na busanga keena iyoloa ko onda kabe baondie Musa wa onda, iyolo ante ebeya i beba (usuuda). ⁴⁵Lakini owa monto, otaya mono, nakoya ole biinge kea keena na busa mompenna ningane ko bisea, iya mono ante Yesu wa bola mono namuna a koingeya mo kea kese wata yangi omboka, mona matalu, na banto ba mo uleangi mo bese bebenti.

Chapter 2

¹Yesu waingeabe empe Kapernaumu. Banto baeba mono ante mange oi eya mona numba, ²bakulumana mono biinge abanga empe ngia komoyango. Wababolea mono maondi a Mbali. ³Bausa monto wa banga wa lenga lenga mobe bemolia banto banga lanyai. ⁴Babola mono kubua motitanande, iyolo a banto biinge, batomba mono kio batondoa ilundu iyo na numba bamoikisa, koeya ilindu na mtange ya nanga wa lengelenga wala noyo. ⁵Yesu wamoa mono mona motema abo wamoonda mono walengalenga mana wani, bobi babe ba manieki. ⁶Basika mono phiphi balikie ekoa, babangi na nkempaa mona motema baonda mono bono: ⁷uno monto oonda boni? omoboi Mbalie? uwa okoloa bobi ba monto oi Mbali, mange, mokolo. ⁸Yesu, waemba mono moondi mana motema ande: wababolea mono iyolo abei emobale na nkokotima mona motema? ⁹Keenai beki kebe cha sakama cha konda owe monto wa kosamba kokogka matiti: bobi babe botamana, na koonda ante ima nanga, bemba mote abe oyange? ¹⁰Eebanga ante mana wa monto wa kokolowa bobi ba monto. ¹¹Na ko bolei bono, owe wobe wa longalonga mobe ya ko numba yabe. ¹²Waena, wayoka mono, wa bemba tange yande wa buwa mono aboso na miso wa banto bo banti; iyolo ante ba bangi bo banti betekema bamukumisa mono Mbali ko kolimboka mono atomoungi monto bono. ¹³Yesu utamekana mokonge na obe. Banto bo banti bamoulea mono, otababolea maondi ande. ¹⁴Kokoeta, ota momoa levi, ma na wa Alfe, walikangi ko numba ya phenda Gugke ndikitange Levi waimana mono wamolikita. ¹⁵Ba manga Yesu iyo na meensa oketauna koya mona numba ya Levi, na banto biinge bakeke na banto ba boka balika mono nande na mekucha yande betauna; iyolo ante ba bangi biinge, beta molikita. ¹⁶Basika mophiphi na ba Farisayo, beta ba mowa betauna na banto ba kese ba beya na banto na bobola, beta bolela mekucha: iyolo abeki emotauna na banto ba kese na banto ba bobola? ¹⁷Yesu wabili kougba, ababolea: ante aenti bande ba belowa booli na melola i be pasa bande kolika na mposa ya koonda, lakini ba beba ba samba. Ntaulea bantu ba lengalenga, lakini banto ba bobi. ¹⁸Mekucha ya Yohane na Farisayo betateya koya. Bawa mono komoboleya Yesu: iyolo abei mekucha yabe etatea koya? ¹⁹Yesu waonda mono: baatema bamomeeya isongi a beiya koya boni momu aisingi okeke nabo? Ba momoa mume wz isongi obe nabo abe tatea bande koya. ²⁰Alangea monto osumboka ko mume aisongi eeya banto balindeka koya. ²¹Monto nte soa bande kebuki cha ntulu mpea ko ntuluya bonso alangea kebuki, cha ntulu mpea keebeisi ntulu ya boso ilundu eliki ikili. ²²Monto nteicha bande maumeampe mana soa ya boso; alangea mau ee beisinsoa, mau sooya ateka ichangai mau mahpe mosoa mpea. ²³Abua mono bamonka banto; Yesu waeka mono molongo wa ngano. Mekucha yande, aendnda nande mo njiya batungua mono beuma ba ngano. ²⁴Ba Farisayo ba monda mono: mowa iyolo abeki eketa bange beena baingana kosuiba botu baiyenga? ²⁵Yesu waba onda mono: amaungba mono maondi aketie Daudi, abanga mange na mposa ya keena waungba mono nchaa na banto babanga nande; ²⁶baingeya mono mona numba ya Mbali, kumatuu a mokoli Abiatare batauna mono mokoke wa mwembe, eiya banto bampe kotauna isa kolo mokoli bande, wabam pha mono babanga nande. ²⁷Wababolea empe: botu ba iyenga baketibili iyolo a monto aenti monto iyolo a iyenga, ²⁸Iyolo ante mana mono wa banto oi mokili wa iyenga.

Chapter 3

¹Yesu waingia mono komotula omonka. Abangi monto amoka wabangi iboko aama ²Bamwemba mono Yesu, mba aua moondisa, benkutu babo babangi bamoensangi kokekomba. ³Yesu wamobolea mono moto wabangi iboko a onda: imana, kono itema naboo. ⁴Walomboka mono: eni lengalenga, batu ba Mbali, koketa booli ao bobi, koondisa mote ao komoyae? ⁵Choo, waenanisa mono miiso iyo nabo na bosongo, aena wamoa mono bosongo iyolo ya metema; yabo ya hapha walumbuka mono ko moto: nana iboko abe. Waenana mono, iboko ande mono. ⁶Wa farisayo wa moelea ikimi na Waerode iyolo wa Yesu wa molimisa kaema ibei. ⁷Yesu watoka mono na mekucha yande koya komotili aobe na bwinge ba banto wa watokie Galilea bomo likita mono. ⁸Bwiinge banto baungba mokendi ande baketie mange bamoelea mono Yesu watoka Yudea na Yerusalema na Idemea na bolekasanga na Yordani na komotili a Tiro na Sidoni. ⁹Wababolea mekucha ichangai molela iyolo a bwinge ba banto abenkombeangi. ¹⁰Komoa ilondisa ba buinge ba banto ba bangi na nsambo ba motingea ante baonde. ¹¹Na mosombo wa bea wamomoa wamokela na koleo walumboka: owe mana Mbali. ¹²Mange wa bakulea ko basongo amoboleangi. ¹³Yesu alima komowenya wa waeta ba basamie mange babue aboso nande bange bamobolea. ¹⁴Wabaicha ikomi na bange babe, iyolo to liki nabo watotome kobolea banto mondi a Mbali. ¹⁵wawe na onkulu wakondisa basambi na: kobatukoa basombo. ¹⁶Koo wabaicha mono ikomi na bangababe eba: Simoni, wamopha liina Petelo; ¹⁷Yakobo mana wa Zebedeo ambe Yoane na nkose monde, Yakabo wabapha baana baikungoa na. ¹⁸Andrea, na Filipo, ¹⁹Bartolomeo, Mateo, Tomas, Yakobo mana wa Alfeo, Tadeo, Simon waoabie Yesu. ²⁰Baya mono ko numba, ina monto ba kulumana mono impe baboleiti ko tauna. ²¹Banto ba keboche chande baba bolea mono batoka mono amboka baya komoemba, okalanganyo amolimea. ²²Bange basika mephiphi baika mono Yerusalemu ba lumboka: wabundeki na mokili wa basombo: watukoa basombo ko onkulu wa mokili wa basombo. ²³Yesu wawaeta wabua kokanda, wababolea na mosuwa: Ate Mosombo omotukoi mosombo mona kande? ²⁴Bokili balika na Molimo, Bokili ba bei mana bonde. ²⁵Ma nyumba eba na molima aemana bande. ²⁶Mosombo wakochana na monakande bokili haboimana bande. ²⁷Monto oba ningane onkulu ntea bande kobemba beana ba banto mona nyumba ya monakande obana na onkulu. ²⁸Na baboleiti munye banto nemomoleye ngandi iyolo akolea kinu. ²⁹Iyolo oya motema a Mbali nte mokulea ngandi oni na bobi ba momongo. Yesu walumboka mono iyolo wa banto mange oni na basombo mokili. ³⁰Yesu walumbuka bono: ono oni na mosombo abea. ³¹Nina Yesu na nkose bande wabua na koimana amboka, batoma monto komeota. ³²Bwinge ba banto babangi belika na bemotimbokea, ba mobolea: (Ante Nchoko na nkose na babito babe beni kono amboka, bekoeti boa. ³³Wababolea: inye oba ima, na nkose baani? ³⁴Wabatulekea miiso ba bangi bamotimbokea otili walumboka, bano nisa baila bani na nkose bani. ³⁵Iyolo ante monto oonti oketa mondi a Mbali owa moto oni nkose yani mbito wani na ima.

Chapter 4

¹Yesu watume ka mono empe kobabolea ko motili a obe. Kephulacha banto bakulu mana mono iyeye nande, na boa botombie mange walika mono mona molela, kobe. Banto bo banti balika mono ko itili a obe. ²Wababolea mona maondi miinge ko mesua, wababolea mono iyolo a tasabe tande ungbai. ³mokambi omonka wabua mono iyolo a koeka. ⁴Boa baekangao mange kebuki kemonka cha beuma cha kea mono mo nchea: to yoni tawa mono ko tauna. ⁵Bempe bakea mono ko mabue ingana ns niinge owaena abua mono iyolo a kobola nse niinge; ⁶Yooba abua mono aliya iyolo akobola meeli. ⁷Lempe lakea itema na meli a menke yatatea mono abola beuma. ⁸Lempe lakea koose mooli abusa beumo leoli lempe makumi anga aso lempe motoba lempe nkama na ongoomoka. ⁹Walumbo mono: obana matoa angaabe ungbanga. ¹⁰Yesu mange ominemine baa ba montimbokeye ambe na ba banga nande ikomi nalanga babe bamoluloa iyolo a mesua. ¹¹Wa babolea mono: munye mondia bukili Mbali, ba banga kobongo ntababolea mesua. ¹²Bekuntu batokomeoke abe moangi, baungba bauhngbange ningane kOUNGBA, abetulokangi na kobamonea ugandi. ¹³Wabaonda mono empe: amOUNGBA bande ono mosua? ante boni emoiya kOUNGBA one mosua? ¹⁴mweki waeka mondi. ¹⁵Baleba komotiti kaema baleeka mondi. Babuangbanga mondi, mona nabo. ¹⁶Bampe beeka beuma iyo na mabwe, baobekea mondo basuya wa kakoma; ¹⁷ba beiya kaungba mondi abeti bande na meeli mona nabo, iyandi amobulea mondi atoka mona nande, waemba ke wakea. ¹⁸Ba bela baeka beumi itema na meeke bobeungba moondi, ¹⁹Kosama moondi akese na bolombe balimisa ningane kokonja mayaa. ²⁰Naabela baeka beuma mona ose mooli, bakonja makumi angaa bato, bape makumi, motoba bape inkama na omoka. ²¹Wababolea mono empe: beusangi kasoko uyolo a kokaicha kose na mooba ao kose na ntangi ee? ²²Iyolo ante akonti moondi a kobisama. ²³Mba moonto ui na matoi a kOUNGBA waungbange. ²⁴Wababoleo mono empe: Tokomeangai booli aa moondi emooke, keya keenge ko kemoengekea muni baanto na choo, bemoongekeabi munu boboena. Momoabi bemoilaleabi. ²⁵Iyolo ante: Bephaibi owa obe na na choo; owa obe wabola keena lamobembibi keya kebe mange na choo. ²⁶Walumboka mono empe: imba onkulu a Mbali mba monlo obungoa beuma (boopho) moonsee. ²⁷Walaa, wayoke, kiisi na moyoba, beuma babua ba bimba ingama koeba bonii. ²⁸Insee bebusi lomokolo, booso, besoa, motuba, komana ke beuma bai iyaya komotukoba; ²⁹Keuma bebi chaeya, baicha kaomba, iyolo ante kotungowa ka kokieki. ³⁰Walu mboka mono empe: kena ibei keto engamisa na bokili ba Mbali, tobabolee ko oni mosua? ³¹Eni lenga lenga na keuma chaikelaye, kebe, aa eke eka mange mona n'see, keni keuma kesali ko beunia bobenti bebe ina n'see. ³²Aeki eke keuma, chabimba, kiya kekili ko basa beuma bobenti na ko buasa ntabe nkili, iyolo ante toyoni ta kiyo talikange mono kepheyo. ³³Komesua ya bono ka boboleanga mange mondi, lengalenga na baa baungbie bange. ³⁴N'tababoleanga bande ningano mesua, isakobo, omine, waboleangi mekucha yande. ³⁵Eya isu, muyo, Yesu wababolea mono bono: tokayai bolekasange na obe. ³⁶Wabili kobalanganisa ina moonto, wabaesa mono ko molela kabanga mange; wabangi boboena empe melea. ³⁷Ipopeli ikilo na iseku ikili (itampi) akea mono mona molela, mae aiyaya mono muna molela. ³⁸Wa mange, walangi komali na molela mole iyo na oyayo. Bemoyowa mono, na komololea bono: Ngambi, nto ikalamgamyia bande ante tolimeiyeki? ³⁹Wabili koyoka, wa waphomokea mono kesekoa, na kobolea obe: bibona! kilila! kisekowa cha mana mono owaena, mondi omanti akotea mono. ⁴⁰Owaona wabolea mono: iyolo abei emobale na booba? iyolo a bei emobola motema ka Mbali? ⁴¹Babili koyiaya na booba bokilia, beta lulua na mono: inye ono, kainye kOUNGBA na kesekowa na obe?

Chapter 5

¹Babuangi bolikasange na obe, ko kese cha bangalasa. ²Yesu wabiti waika mono muna molela, owaena monto, omoka wabanga, na basumbu wabeya wamowa mono kotoka munana sende. ³Olike ande abangi munana senda, akabanga bande monto wakomo tateya empe, atakomogba kingo. ⁴Iyolo ante melongo miinge wabangi na beobe ko matindi watateka na melili, wa phonoa mono melili owaena wa fonoa mono beobe, awaena akabangebande monto wa onkulu wa komobunda. ⁵Wabangi ningana kweka, kiisi na yooba monakinto, owaena iyo na nkongo, wamoa mono owaena wailesa lesa mono na maboya. ⁶Mange wamomowa Yesu kalalea, wamolikita mono, wamokelea mono; ⁷Waomaoma na iyo ikili wa onda mono: toba na beki buchenabe, owe Yesu mana wa Mbali obakiyo? Nakotumenyi kolina a Mbali, anti konenisa. ⁸Komowa ante Yesu wamobelei: mosombo toka kono monto, mosombo wa beya. ⁹Wamolulowa mona lina abe inye? Legion ebelinani, wamosumbolea mono kasabe bono, yolo ante toni biinge. ¹⁰Wailea mono nande nta tukoangi kobongo na kese. ¹¹Abangi eya, okongo, buinge ba mpono laetanga. ¹²Basombo bamolelea mono; mokolumbuka bono: totome monaleya mpono; iyolo ante tolikemoo monanalo. ¹³Owaena wabasua mono. Bo basombo baya babuwa, balika mona mpono, owaena nyama laya mono obeo bokongo laika mona obe: labangi iye iye na nkama linga libe, owaena laitamono mo maee. ¹⁴Bangbeli babo baata mono, wabablea mono mokendi, komotanga na komelongolo. Banto hawa mono komowa kena ibeki keba kono. ¹⁵Babuwa mono ka Yesu, ba momowa mono monto owa wabanga na basombo, wabangi walika, abawalowa ngombe, eeya mono lengalenga, mange wabange na owa mosobo; batebea mono. ¹⁶Ba bamoiye baetie maondi wabasaolea mono maondi wabasaolea mono amaondi abakaleye aba sombo ko mpono. ¹⁷Owaena betaikomowa mono na Yesu watake kokese chabo. ¹⁸Komo ante monana molela, owa monto wachochelibye basombo wa mokonga mono balikange nande. ¹⁹Yesu wemokolo waya mono, wamo bolea mono: yaakonumba yabe, kobababe, na kobablea amaondi : akoketea mange, nabowa bakomolea mange ngandi. ²⁰Waya mono, nakolumboka mona Dekapole maondi omanti amoboleye Yesu. Bobanti batekema mono. ²¹Yesu mana molela bolekasange na iyaba, banto bihinge beta molikita. Wata bangi uye teki motita na iyaba. ²²Wawa mono mokota wa numba ya Mbali, lina ande Jairus, wamo mowa mono na komokelea ko matindi ande. ²³wa mokonga mono: manunke ani uta mani kopka waa komoichea maboko, na mange wa onde. ²⁴Yesu otaya mono. Banto miyinge bemo likita mono. ²⁵Na mokea kese, ka bangi na mokali omonka wabuanga mokiya meaka ikumi na enge ebe. ²⁶Wa banga na kosamba matu miinge mona maboko ya menganga, walimusi bebenti babanga mange nabeo, ntantamowa bande bongenya, naboa ba bokanie mange. ²⁷Wa biti koungha belumboka iyolo a Yesu, wa moa mono kenchoya ya tcha banto komaili nande na kobunda ngombe ande. ²⁸Iyolo ante walumbokangi bono: mbanebungu bande lene ngombe, neleondi boa. ²⁹Eta biti mange oke lumboka, mokia ota ilenga, na mange ota ilumgha booli. ³⁰Yesu ota umgha onkulu ko koloka muna nande, ota onda, inye monto wa: mbunda mo ntulu yani? ³¹Mekucha eta mo onda ante owe omowa banto mo biinge ningane amo, iyolo a beki o pasa ko lulowa ebowaee? ³²Na mange ko fea mona kebela, ota mowa. ³³A mokali wa oba na nkene na ko kakeya na booba, ota italeya mo matindi ya Yesu ota onda mondi ande mange mokolo ningane ko kiseya. ³⁴Mange wa mo boleya eeh mana ani imana motema abe owe mokolo i akokolowa mona kopka, yaanga na motema tutu, na bobi babe ba kolokiyeki. ³⁵Ba banga mange oke lumboka, wate miinso bosonande, wa mowa banto biingi bewa ka mokili ya numba a Mbali beta lumbuka, ee mokili! ai mana yabe a mokali wa kuleki iye Boni bono bowa komosulowa empe mokota ee? ³⁶Ata bo baondanga bange ba onda Yesu nta likita baande aa maondi yabo, ota monda mokili ya numba a Mbali: aentii ko tebeyaa itchanga bande motema. ³⁷Na mange konda mekucha yande ainti ko ndikita, isakolo ke PETRO, bande YAKOBO na YOHANA mbito ya YAKOBO. ³⁸Betabuwa ko numba a mokili a numba a Mbali, Yesu ota mowa banto biinge be eta eta, bampe ba koleya iyolo. ³⁹Ota ingiya na oba onda: iyolo a bekie mousa mooya? iyolo a beie moleya ma leyo molemba nte na pki, lakini oli nande too. ⁴⁰na ba banto bo banti beta mosea mono, na mange ota busa mono banto bo banti amboka, isa kolo ise na ina mana, na ba banto bande ba ule mange, nabo. ⁴¹Ota bunda molemba mo iboko, ota moonda: talitha koumi, ee onda ante moseka imana, ne kondi bowa. ⁴²Oke onda moseka ota imana motili, ota enda, na mange wa bangi na miaka ikumi na enga ebe. ⁴³Yesu ota ba pha iyano, iyolo akoonda ante banto abena ebi ebowa bondi, ota ba pha iyano a ko pha koya ka moseka.

Chapter 6

¹Yesu otaya ekowa ota bua mopaka koa koba. Mekucha yande beta molikita. ²Kobua botu ba iyenga, ota ba pha banto iyano mo buinge. Banto biinge ba bamoendeanga, beta soma mono: beta lumboka ono ompe watoka koni? na kono koeba kande ko konti kotoka koni? na iyolo a beki ano maondi e manti e keteka mo maboko ande? ³Anti mange mana wa Maria, mbito ya Yakobo, wa Yoze, Yuda na Simoni? na ba bito bande bo banti beni nito ano ee? Aa manti iyolo a komokeisa banda. ⁴Yesu ota onda mono: moto wa Mbali nte pasa bande kolika mokili kowa kabo na mona numba yabo. ⁵Na mo eya kese Yesu nta ondisa bande monto omonka. ⁶Na mange ota soma mono na bobi babo Yesu otaya mono mo bese ba mokita oya oba pha iyano na maondi ya Mbali. ⁷Na mange ota eta mekucha yande, na koba toma banga babe, ko banga babe na ko ba pha onkulu a kiyo. ⁸Na mange ota ba kuleya ko bemba keena tchochonti mba ena lika koya, mooba, ao mboolo mo kenkose. ⁹Na melili ya be kombo na ko baisa ko bemba mopaka na ntulu lingalibe. ¹⁰Na oba onda ante: mba moingei mona malumba amonka, kenalika, mpaka wakati e moeleya mo eya kese. ¹¹Lakini ebayi ante eliki na kompe koena, koiyabi bange komo kocha asee ma kukowa moontulu. ¹²Bowa mono belumboka bondi ba Mbali iyolo a koikalanganya. ¹³Beketukowa mono basombo ba banga mono banto na ko ba sika makete ba banto bo banti ba ba banga basamba beta onda mono. ¹⁴Mokota Herode ota umgba beonda iyolo a Yesu na liina ande abangi aeboni ekimokese ke kenti, ota onda mono ono: Yohane mubatizai wawa empee wa phumoka empee, na ko keta empee beenye. ¹⁵Bampe beta onda: eni Eliya. Na bampe ba onda: mange ani monto wa Mbali mba baa bampe banto ba Mbali. ¹⁶Mokota Herode wa umgba mono ebowa bondi: ota onda ante: Mbayi eliki bande Yohane owa wanto tateisiye.

¹⁸Na Yohane wa mokuleiti iyolo a koemba mokali ya yaya wabe eniabeya. ¹⁹Na mange Herodiase wa bembelibi ntiko na Herode, iyolo a eya isongi Yohane ota ingelea kopka iyolo a koonda mondi a titi; ²⁰Ila ke mange ntabanga bande na mposa ya ko moyaa, Herode wa motebeangi Yohane ante mange oni monto wa Mbali na ningane bobi, ota mouneya mono etabiti ota umpba ante Yohane ota u bowa ota kakeya na ko likita a maondi ee mobolea Yohane, iyolo ante mange oni monto wa Mbali. ²¹Emonka botu etabuwa, mo iyenga a ko boteka ka Herode ke: mange ota eta mekota, mekucha, na banto bo banti bawe ko tauna na ko nuwa. ²²Mo nana ekea kasalo kana ka mokali ka Herodiase ketaingea mo kebela; na bomina bande botaingeya monana a ise na ba banto bande beta fulaya, Herode ota lomboka: ee moseka nkonge, tchotchonti ke sama owe wa sama ne ko phi cho. ²³Ota babea na ko lumboka mopaka na ko keta meabi, na ko lumboka nchoncho enti kesama owe wa sama mo kenekese, ne ko phi cho mba ena likabayi cha kese neko phi boa. ²⁴Owa moseka otatoka ko bongo kowa ka nina nde, wa lulowa na konda ee ima ne konge keinai beki kowa ka tatae? nina ota mo pha iyano: mokonga moche a Yohane. ²⁵Owa moseka ota koka ka Herode na ko mobolea: ee mokota isa kolo ke moche a Yohane iyo na kaphephe ento sama noo na sama. ²⁶Mokota ota mowa mpuyi mona motema, ebange ante wata bangi wa ketieki meabi, isa kolo ko keta bowa banto andiye noo na onde. ²⁷Na ko toma monto ande wa mokambo omonka, wa use moche a Yohane mubatizai. ²⁸Owa monto wande otaya na komo bunda Yohane mona mosunge, na ko esa moche bowa ba mo ondie bange ba monda. ²⁹Mekutcha ya Yesu, bowa ba umbgiye bango, aboso ba koemba mobe, baeka mono nkito. ³⁰Mekutcha, ba kulumana oboso na Yesu, ba moboleya maondi emanti baondili bowa babaesiye bange. ³¹Yesu aba bolela: ikangai kalalea ko banto babeya, likangi na booli. Ba koya na ba kowa, mange to bange mposa ya kotauna. ³²Baya mono molela, kokoya ko italu. ³³Banto bingee babamowa beya ko baeba, banto bwe banti bailiya motindi baba likitea mono kowa kaba tomiye bange. ³⁴Babili kotoka mono molela, Yesu wa mowa bwingee ba banto, wa iyaya mono na osami, mekoke ngana momoni; walika mono ase ko babolea maondi minge. ³⁵Kama bowa batabanga botu baeli, mekutcha bai seseya yeye nani, wa lumbuka: ona eni montu babeli, botu balelieki. ³⁶Baba toma, ba yange ko melongo ya metanga iye iye, koya koengana koya. ³⁷Yesu ababoleya: baphangae munye bakolo koya. Mange awabolea: Bei kobatolea mekoke yolo ya miya lingalibe ba siete, otophai empe koya? ³⁸Wababoleya empe: mekoke enga moba nayo? Yangai komopha. Bata batabangi boe boebiyeki nkoni nfe lingalibe na mekoke enge tano. ³⁹Waba andili ba ketange oboe baebanti balika ko kebela iyo na masani. ⁴⁰Waba itcha kokebela tcha banto nkama enge monka ke empe kebela tcha banto makumi anga tano. ⁴¹Waemba mekoke enge tano na nfe lingalibe, wafeya kiyo, kewa suiya. Empe, walenga mekoke, wabapha mekutcha, kobapha banto ba kebela. Wabanya ngé lingalibe ko banto. ⁴²Bwebanti ba tauna ba ninka, ⁴³bausa meyoba nkomi nalingalibe po a bebuki ba mekoke na leya nfe la siete. ⁴⁴Batauniye mekoke babangi banto nkama linga litano. ⁴⁵Atungalea, waba sakameya mekutcha sagbatange mona molela wasagba oboso nande mo kaonga, iye iye na Bethesaida, mange omina ba mowangi kebele. ⁴⁶Mpene ba tumiye mange, waya mono komo mophenga, iyalo a kokonga. ⁴⁷Abuwe mono miyo, molela itema na obe, Yesu abangi omina monse. ⁴⁸Walikili wa moya mono mpui linge; iphepheli otokili boleka sange nobo. Maingeleo a botu ba inye, wayangi aboso nobo, waenda iyo na abo, wasamangi waba siye. ⁴⁹Amomoye bange koenda iyo na obe, Ba omo oma ba kanyangi ante chabea, ba busa mono nayo. ⁵⁰Wabo muangi

bwebanti, ba bangi na bona. Komaili Yesu aba boleya mono: nababoleye, no, inti kolika na boba!⁵¹Ko gbato mono Molela iye iye nabo, iphepheli a mona. Batabangi na boba beta tekema mono.⁵²Ababanga baeba beenye ba mekoke, metema yabo yabangi na boba.⁵³Kobange kokaya obe bayangi ko motanga Genesaret, baika kolito.⁵⁴Bata sangi batokiyeki mona molela, owaena banto ba moeba Yesu.⁵⁵Batimbokya mono keya kese, beyandja kobaemba basambi iyo na ntange labo na kobaisa kowa, Baumgba ante Yesu abako.⁵⁶Ko konti koeta mange, kometanga na tobango, baba itcha mono basombi kokema na, bamokonga mono lusa ba bunde nko ntulu yange; boebanti babundiye ntulu ba onda mono.

Chapter 7

¹Ba Farisaya na basika mopipi bo bauleye yeruzalema, bakulumana aboso na Yesu²ba mowa bono eemonka mekucha ya Yesu betauna koya abea, eni koonda ningana kosowa maboko. ³ante, ba Farisayo nabo ba Yuda abe taunanga bande ningana kosowa maboko lolenti, ko mowa bowa basiye bana kobo; ⁴na, mokosubuka kabo kowa bakulumaniye bange abetaunanga bande ningana kosisowa. ba bangi empe na beena ba ko mowa mo mokengete, kosowa opata, mebuye na ntuka.⁵ke ba Farisayo na bakisa mopipi ba luluana: yoloabei mekucha yabe abeketanga beena mo mokengete kasiye bakoko, betaunanga bande koya na maboko abeya?⁶Yesu wa ba bolea mono: banto ba bota, Isaya wa lumbokili booli yolo inu, eeni akomiba: bano banto benekoyayi mo metutu, ekasa motema abo oni kalaleye nani. eni ketiti bonekoyaya bange, mokolumboka ante toi na mokengete a banto.maeka mokengete a Mbali, yolo a mokengete a banto. ⁹wababolea mono empe: moyayi na onkulu mokengete a Mbali, yolo akoiya koeka mokengete iinu. ¹⁰yolo ante Musa alumbokili: koyayanga ba soo na nchoko; owa ophopheba ba isee na nina omowi bobi ba ko kpa.Muune, molumboki: ante monto waonda ba isee na nina: bolombe bamaniye kokopha ba bongenya eni kebu cha Mbali, ¹²nto siyabi bande keena ka soo na nchoko,¹³bono ekai mondi ya Mbali yolo a mokengete inu, amo komiye. moketa beena biinge ba ko phelana.¹⁴wabaeta mono banto biinge aboso nande, na koba bolea: nungbangai na koneokeya. ¹⁵eni kalaleya na monto, keena pheo, kebe mona nande, ke mobeisa; kea kebuwa mona monto cho ikemobeisa. ¹⁶obe oyi na matoi akoungba wa ungbange.¹⁷ wa bili koiphopha mona numba, kalaleya na banto, mekucha ya molulua yolo ya eya mosuwa. ¹⁸wababoleya mono: na mune empe, mui mabola mowango? amo ebanga ante kea keena keuli iyeiye na monto akemoicha monto abeya? ¹⁹iyolo ante aebuwa bande mona motema ande, eni mona bou bande, aya aena abisama, kowa ko somba. ²⁰waliumboka empe: keya ke buwa mona monto cho ikemobeisa monto. ²¹yolo ante keeni monda, ko motema a monto, ko buwa mondi abeya, bokonda, keyoba, boyayi, ²²kuiba, kuilungba, ko sancha, ko biseya, kokesa, kempoki, ilenga. ²³eya beena bobenti babeya be buwa monda, bo ibebeisa monto. ²⁴Yesu wabili waya ekowa, waya mono mo kese cha Tur na Sidonia. wa iluta mona numba, waiya mono monto komo mowa, aakenya bande mange kokisama. ²⁵Iyolo ante omonka amokali, mana ande wabangi na mosombo abeya, waungba mono be lumbuka iyolo ande, owaena waikafoa mono ko matindi ande. ²⁶Oowa mokali wabangi mu Greki, Syro phenicien wakoboteka. Wamo kongka mono kotukuwa mosombo aabomboka na moseka ande. ²⁷Yesu wa mo bolea mono: ekaka baana ba ninkee, iyolo ainti bande booli kobemba mosongu abaana, na kotalea bana ba ngba. ²⁸inae, mokili, wamosubolea mono kasebe, bana ba ngba, kose na ketonda, betaunangi bekekeleke ba baana. ²⁹Wa mobolea bono: yolo akano kasabe, yaa, mosombo watoka mono mona moseka waabe. ³⁰Wabili kosuboka ko numba yande, wasanga mono maana olaiye ina ntange, mosombo waeleki. ³¹Yesu watoka mono koowa motanga a Tur, na ko subuka ko eleya koobe a Galileya, mokokaya keese cha Decapoli. ³²bamouseya monto wa matoi aliba, waiyanga kolumboka booli, bakonga mono yolo ande na onkulu komoichea maboko. ³³Wa mobemba mono we mokolo kalaleya na banto, wamoicha bono meenye mona matoi, na komobunda ko amee na ntoi lande mokolo; ³⁴Walindowa mono miso kowa kiyo, wailelea, walumbuka Ephphata, ante ke ilindowe. ³⁵Owaena matoi alindowa, amee wa ilindowe, walumboka mono booli. ³⁶Yesu wababolea mono abelumbokangi ko monto, boa bababoleanga mange, babolea mono banto. ³⁷ba tekema mono, belumboka ante oketi mondi omaanti abeenye; ongbusi boboena ba beiya koungba, na babeiya kolumboka.

Chapter 8

¹Bowa botu, banto biinge ba kulumana mono ababanga na koya ka kotauna, Yesu waeta mekutchu, waba bolea mono : ²ota ba monea mono ngandi; masuanga sato ba bangi iye iye nani. Abenabi na keena tcha kotauna. ³Neba toma ko numba, onkulu aba mana mo njea; itema nabo ba bangi banto bawanga kalaleya. ⁴Mekutchu ba mobolea: toketa i boni na bano banto bo banti bataune moko ke mona italu? ⁵Yesu ota ba luluwa mono: moba na meko ke linga? mwendi, ba lumboka mono. ⁶Waba itcha bo banti kose, wa emba meko ke mwendi, wa kongu ka Mbali, otaelenga bebuki bebuki, ota banya mono mekutchu yande; na mekutchu yande eta ba banyea banto bo banti. ⁷Babangi na nfe nasali, Yesu, wa suiya, bela banya mono. ⁸Batauna na ba nika, ba sumbeya meoba mwendi po na bebuki ba siete. ⁹Ba bangi banto miya linga linyai. komai Yesu waba toma. ¹⁰Waengi ya na mekutchu yande mona molela, ba kaili bolikasange Dalmanutha. ¹¹Wafarisayo wa likangi bowa, ba lumbukana na Yesu, koba baesa, ba mokonga keya keena kiatokie kiyo. ¹²Yesu, wailungba na onkulu wa motema wa Mbali, ko lumboka: iyoloobeki bona banto be kongu enakito? Na moboleya liti, mpene lene teweze koopha keena. ¹³Komaili ke wabatoka, ba gbata mona molela bo empe. ¹⁴Mekutchu baebeli kwemba meko ke; intanga bande na monto mona molela. ¹⁵Yesu wabaonda kosaka eeya: itchange aena mooli bobi ba Farisayo na bobi Herode. ¹⁶Mekutchu ba sauwangi bange ko bange, ba lumboka: moni baeba ante atonti na meko ke. ¹⁷Yesu wa yebe, waba bolea: iyolo abeki emoikalanganya yolo a kobola meko ke? Mokeki bande bila koyesa, munye a momgra? ¹⁸Amonti na motema bonkose? ba bangi miso, a momowa? Ba bangi na matoi, a mumgbana bande? moikalanganya bande. ¹⁹Bowa ba ntolengiye meko ke enge tano ko banto miya linga litano, meyoba boni ya iyaya na bebuki mausili bowa? Motoba, ba lumbuka. ²⁰Ante siete meko ke motoba iyolo a banto kama linga linyai, meyoba boni eba ya iyaya na bebuki ba meko ke ma usamono? Motoba, ba lumbuka. ²¹Ba mobolea mono: amuna umgbi bande? ²²Baya mono Bethsaida; bausa mono: aboso na Yesu monto waliba miso, ba boleleya mono wa mobunde. ²³Wamo bunde monto waliba miso na iboko, ba mwesa mono nkompe motanga; wa mata ntoi iyo na miso, wa itcha maboko, nakomolulua mba koni kempe keene. ²⁴Wa mowa banto, mono na moi mba besowa, kebe enda. ²⁵Yesu waitcha mono iboko iyo na miso; na, owa wa momowanga Yesu aboso nande, waonda mono, wa mowa beena bebenti. ²⁶Yesu wamotoma empe ko numba yande, na kolumbuka: inti koingiye ko motanga. ²⁷Yesu waya, na mekutchu yande, kobongo a Césaire de Philipe, waba lulua eka kasabe: No neba inye? ²⁸Ba suya mono: Yoana mubatizai; bampe, Elia, bampe, mopheti omonka. ²⁹Munye, wa molulua, onda neba inye? Petero waboleya: oni kristo. ³⁰Yesu bakotomeya na onkulu anti koko lumbuka ko monto. ³¹Otaba boesa ekongeki bowa mana monto mpui minge, waetiba mona na banto ba mgbe, eya mekota na bakomi, wabangi moonda, otokomaili matu anga satu. ³²Waba boleangi bene bande polo polo. Na Petelo, wa bondili owande motema, balika mono ko koseya. ³³Ante Yesu, wakoka koba mowa mekutchu yande, komo samea Petelo, ba lumbuka: ko maili nani, Mosombo! owe nto kobunda beena ba Mbali, oni bande na kokalanganya ake monto. ³⁴Kotungaleya, waeta kebela na mekutchu, waba boleya: Mba mi osamo kowakomaili nani wa lumbuka mange mokolo, Belende tchande, ndikite. ³⁵Owa osama kotokoa mobe yande mange olimeyi bowa, keke owa oibeisa iyolo ani maondi ya Mbali emoitchabi. ³⁶Elikai boni iyolo wa monto omonka na ko bunda banto babanti, mba walimisa bongenya bande? ³⁷Keena i beki ketopha na koke banya na motema ande? ³⁸Owa onti ono moleya nkene na maondi yani monana ono olu abo a boyoba na ba keta bobi, mana monto omo noneleyi nande nkene, botu bowa mange mona bokili ba ise, na mapheti ba Mbali.

Chapter 9

¹Walumbuka mono empe: ne mo boleiye bono liti ne mo bololeiye, itema ninu munye moba ano, amoungba se bande ningana komowa bongenya ba Mbali na onkulu ande. ²Masu motoba koeta, Yesu wabaemba Petro, Yakobo na Yoane, waya mono na bo mo tita mo okongo moole. Wabatulukea bosundo, ntulu lande

³.....⁴Elia na Musa baba bulea mono, na ko saowa na Yesu. Petro, wabunda mono kasabe, na komobolea Yesu: Rabbi, ano eeni booli, to phakange ano betanda bengabe satu, kemonka chabe kempee cha Musa na kempee cha Elia. ⁶Iyolo ante mange nte na mowa keya cha kolumboka. bobanti betaungba mpheo. ⁷Kebonje bonje cha ileka mono banto, na koeya kebonjebonje betaungbi iiyo: ono oni maana ne be namosama! ⁸eyaena mekucha bamoana mono boa ba banga bage, bamowa mono Yesu mango omine itema na bo. ⁹Mo koikanga abo iyo na okongo, Yesu wa ba lumbukeya abolumbukanga na monto bene beena ba momowa kono, na boa mana wa Mbali ofunoka mona na nkito itema na meonda. ¹⁰Baungba mono eka kasabe, bailulua itema na bo inye na bainye be fumuka itema na meona. ¹¹Mekucha bailulua yiyolo ya eya kasabe: iyolo ya bei basika mophiphi be ondi ante Elia wa wange a boso? ¹²Wa ba bolea: Elia ouli aboso, na koicha beena bobenti. Ambe yolo abeki bakomiye mana wa monto omoi mpui miinge na ko moleboka. ¹³Ne moboleya bono Elia waulebi, bamoketa mono bowa basamiye bange iyolo ande, ¹⁴Kwa kobua kabo iyeiye na mekucha, ba mowa itema nabo banto biinge, basasi mophiphi ba bangi moke phaa itema nabo. ¹⁵Buinge ba banto komo mowa Yesu, ba chokowa, na koya obeyo komopha isamba. ¹⁶Wababolea mono: iyolo wa bei emo keta kemphaa itema ninu iyolo abo? ¹⁷Monto monka itema na bo na ba banto miinge wa lumbuka: Mokota, nauli na maana aboso nabe, ooni ningana kolumboka. ¹⁸Aena monka wa baungba mono, waicha mo n'see; maana wabua ouwo, na n'kenkete ko mino, waa bangi na iyoonda. Na kongili ko mekucha yabe ba tukuwe mosombo wabeya, abasamiye bande. ¹⁹Keboche cha kemponke, wababolea Yesu, mpena la koni nelikabi na ninu? na mpena la koni emoibundeya? mousayi kowa kani.

²⁰Bamouseya mono maana. na eya mpena maana komomowa Yesu, mosombo wa tekema na onkulu; wa keya mon'se, na ko kalaka na ko buwa ouwo. ²¹Yesu wa molulua isee: mpena lakoni na kono kosamba? okeki molemba, walumbuka isee. ²²Eya mosombo emotaangi mona kaya na mona mayi na koengana n'ta menkanangi. Isakolo, mba otoketi keena, waiye kotoketiye onkulu ntomolea ngandi, ²³Yesu wamobolea: eeni wasama... omanti eni booli mba wa suya. ²⁴Na eya mpena ise mana wa onda na iiyo ikili: na suya! waiye ko pha onkulu ya kemponke chaani! ²⁵Yesu, wa mowa banto miinge obeyo, wamomaomea mosombo abeya, na komobolea: mosombo wa ko bola kolumboka na owa wa ko bola koungha, nako boleiye bono, tokanga mona mana, nainti kokoka empee. ²⁶Wa toka, na kobusa iiyo, wa mokakeisa na onkulu. maana wabangi ba monto wa kokpha, banto biinge baondili ante wakuleiki. ²⁷Isakolo Yesu, wamobunda ko iboko, wa mosakowa. na mange waimana. ²⁸Eya mpena Yesu wangeiye monana numba, mekucha eta molulua koikimi, iyolo abeki atobola empe ko tukowa mosombo? ²⁹Ota ba onda : owa mosombo nte toka bande isakolo ko konga. ³⁰Betaya ekowa, beta kaya Galilaya. Yesu nta sama bande ba momowe. ³¹Aphanga mange iyano mo mekucha yande, otabaonda: Mana monto ophailibi mo maboko a banto, beta moya, mo masu anga sato komaili na koecheliba mona kopka na mange wa phumoka. ³²Ke mekucha aba eba bande bowa bondi, batebeyangi komoluluo. ³³Beta buwa Kapernaume. Abanga mange mona numba, Yesu ota ba lulowa: beki bemo taleya kempaa mo njea? ³⁴Na bange beta lika phiyo, iya mono ante monjea ba taleanangi kempaa bange ko bange iyolo a koeba inye wabanga mokili. ³⁵Beta lika ase, ota eta ikomi na banga babe, ota baonda: Mba monto osami kolika aboso, olikabi ko maili na banto bo banti na kotuphea banto bo banti. ³⁶Ota emba molemba omonka, ota mota itema nabo, ota mobunda ko maboko, nako baonda: ³⁷Owa monto onti osuwa ko lina ani omonka mo baana banuke. wansueteki noo, owa onsua noo, osuwi aenti noo, isakolo owa wanetomiye. ³⁸Yana ota monda: Mokili, ta moiti omonka monto otukowa basombo molina abe, buche tamokulei bowa, iyolo ante mange nte tolikita bande. ³⁹Aenti komo kuleya, otaonda Yesu, iyolo ante aenabi na monto, oketa beenye mo liina ani, na otaya empe oonda babeya iyolo ani. ⁴⁰Inye monto owa nteba wabea koa kito oni wito. ⁴¹Na owa onti obahabi ophata amae liina ko liina ani, iyolo ante moni monana kristu, nemondi mondi aliti, mange nte bolabi bande iyabo a mokambo ande. ⁴²Mba, omonka wasununisa omonka mobano balemba, beba na motema kowa kani, eliki booli watateliye bange iboya ko ikoti yande na komota kobe. ⁴³Mba iboko emana koko keisa, lenganga, eni booli kowa kabe koingeya kebuki mona kese cha Mbali. ⁴⁴na kolika na maboko anga abe na koya mona kaya, oba ningane kolima. ⁴⁵Mba itindi abe eba kowa kabe keena cha koko keisa, lenganga, eliki booli kowa kabe koingea monto wa keema mona kese cha Mbali. ⁴⁶na kolika na matindi angabe na kotaliba monana kaya, monana kaya keiya kolima. ⁴⁷Mba liiso abe elika kowa kabe keena cha ko keisa, kutuangao, enibooli kowa kabe koingea mo kese cha Mbali na liiso enge monka, mba nakolika na miiso anga abe nakotaliba mona kaya, ⁴⁸Ekowa koiyabi ko yaa belimo babo na kaya kabo akolimabi bande. ⁴⁹Eba ante monto onti olikabi na eepho a kaya. ⁵⁰Eepho

oni keena chooli, mba eepho wia ningane kele ele, beki empe bekokisa booli babo? likai na eepho kowa kinu bakolo, na likai na metema tutu ba monka ko bampe.

Chapter 10

³Wabasuya Musa wamoboleiye booni? ⁴Musa wa siti kanani kakokena na ko tukowa. ⁵Yesu wa ba bolela: iyolo a metema inu ya hapha Musa wa mopha mokengete. ⁶Oboso kabandiye maondi Mbali wa keta mono a mome na a mokali. ⁷Iyolo a ebowa a mome osii ise na nina, baibundeya na na mokali ande. ⁸bange banga babe abeintiye empe banga babe bieteki monto ongo monka. ⁹Monto taekanisangi keya kasingisiye Mbali. ¹⁰Abuleye bange ko numba, mekucha ya lulua empe bondi. ¹¹Wa ba bolela: owa otukowa mokali ande wa ketiyebi keyoba; ¹²boboena mokali wa iya mome ande waketiye boboena keyoba. Bamo oseya mono baana basali, mekucha yande babakuleya mono. ¹⁴Yesu, wabamowa baketiye bange, wa sununa mono, wa babolela: ekai melemba bawee koa kaani, ainti koba kongeya; iyolo ante boliké ba Mbali oni babo. ¹⁵Neba boleliye liti, owa oiya boliké ba Mbali mbaa maana molemba n'te ingeya bande. ¹⁶Waba bunda komaboko abo, na kobapha bonene, na kobaicheya maboko. ¹⁷Bowa Yesu wabiti kobua ko njea, monto omonki wauti obeyo, wa ika ko malu ko boso nande: mokota mooli, wamo lulua mono, neketa boni ne bunde motondo wa momongo? ¹⁸Yesu waba bolela: iyolo abeki ondeeta mooli? ankooti mooli kooni omonki Mbali mokolo. ¹⁹Oni waeba isinge: keyoba; aoyaangi, aoembangani keena cha monto, oondangi boota, aenti kokesa, koungha soo na n'choko, ²⁰Watoboleya; Mokota, neni nabunda ano mondi bobo lembe baani. ²¹Yesu, wamophea, na komosama wa mobolela; oni wabola bondi bomonki; yaanga, oolisa beena beobe na be baphe babe ba bola na owe oliki na ilimba ko ikuka a Mbali; oliye belende na ondikite. ²²wa lindeka bosundo wasoma waya mono na osomi; iyolo wabangi na melola miinge. ²³Yesu, komowa kotimboka kaamba, abaleya mekutcha: eliti nkokulu nombe koingeya ko bokili ba Mbali! ²⁴Mekutcha ba tekemana bowa Yesu kolumboka iyo naeya. wa kokiseya, waba bolela : Bana bana eni onkulu koba besama bolombe koingeya mono bolike ba Mbali! ²⁵Eni bowase bowase mpunda emonka koeta ko elundu a chindano monto wa bolombe nto ingeya bande bolike ba Mbali. ²⁶Mekutcha ya tekemana mono, wa lumbokeana; Ante inye ande? ²⁷Yesu waba mowa, wa lumboka: eya eni onkulu ko banto, pisi ka Mbali: ante be binti bekoki ka Mbali. ²⁸Petelo walika komoboleya; Mowa tasiliba binti, ta kolikita. ²⁹Yesu wa kokisa kasabe: Na babolei liti, akonti monto, obatoka, yolo ani ante yolo ya bandi ba Mbali, numba yande, bonkose, babito, nina, tata, na bana bande, inse labo. ³⁰omo pata ko boinge, mo ano matu, malumba nkose lande, ba bito bande, ba nina, baana, na ose, na mpuyi, na a bampe bewabi komaili, mo bolike ba Mbali. ³¹Baboso ba komaili, ba komaili beliki ba boso. ³²Abangi ko njea ya koya Yerusalema, ante Yesu waya oboso nabo. Ba mekutcha ba kolukana mote ba molikita na booba. Yesu waemba mono empe ikomi na linga libe iye iye nande, otabolela maondi emobulela: ³³Mowa, tota tomba Yerusalema, mana monto be molisi ko mekoli mekili ko bakomi. Bo okomo wa kogba, ba mopha ko maboko ya bayai, ³⁴owa omosea, bemo ntai nto, bemotalei mabaya, bemo yai bowa; kisha matu anga satu, pha umoko. ³⁵Bana ba Zebedeo, Yakobo na Yoana, ba isesea kwa Yesu, wa mobolela mokili tosamiboa oketange ilo itoo kea keto kongu. ³⁶Wababole: mosama nekete beki yolo inu? ³⁷Otonge lusa, walumbuka mono, likai ase omonka koelemo na omonka koikali yande, koka bolike ba Mbali. ³⁸Yesu wa bolela: Amoemba bande keya ke mokonga. Monuwi ituku enonuwa noo, mopasi konenama bo pasa no ko nenama? eni ebowa. ³⁹Yesu ba bolela: Ituku entonua noo na nmunye mo nowi bowa, monena misa ento nena misa noo; ⁴⁰ababeba ose ilome na ikali, eyo aenkoka noo, aeusiba bande koba besiya. ⁴¹Baikomi, ba umgha mono ebowa, biya mono mokobasamea Yakobo na Yoana. ⁴²Yesu waba eta, waba bolela : Moni moebi be monai mba bakiliba kese beta kulutana, na bakili ba lombea. ⁴³Amonti lengalenga itema ninu. Owa osama kolika mokili itema ninu, walikange motuphi; ⁴⁴Owa osama kolika mokili itema nani, alikange mokobe we banti. ⁴⁵Mana wa banto ntowa yolo a komotuphea wauli ko bapha mobe yande iyolo a komana bobi babo. ⁴⁶Ba bowa Yeriko. Yesu moko buwa, na mekutcha yande na empe kebela tcha banto bingwe, mana time, Bartimayo, monto nto mowa, abangi walika motita na njea. ⁴⁷Mange waugibili Yesu Manazarete, walika mono moko oma oma, Mana wa David, Yesu nto no moleangandi! ⁴⁸Biinge babangi be sumbeya, kokoetchi phiyo; beta oma oma na onkulu; Mana wa david, nomoneya ngandi! ⁴⁹Yesu waimana, na kolumboka: Wanga. wa moeta monto nto ya komowa, wa mobolela: kolika na onkulu, mana, okoeti bowa. ⁵⁰Monto nto komowa miso wa nto mote yande, waimana, waya ka Yesu. ⁵¹Yesu, wabunda kasabe, wamobolela: Osamani nekete boni? Robouni, monto nto ya komonowa wa molumbokeya, nesami komowa empe. ⁵²Yesu wa mobolela: Yanga, motema obe mooli akondisieki.

Chapter 11

¹Babangi, iye iye na Yerusalemu ambe Betefake aboso na Mohenga a Mizetuni, Yesu wa batoma Mekucha bande banga babe. ²wababolea: yaangayi komotanga oba ninu; maingea, eembai mana mokoko, watateliba, ningana monto komolina mouisayi. ³Monto wababolea, iyolo wabeki amoketa bono? andiyi: Mokota omokongi bowa; iloongo engemoka omo subeye bowa. ⁴Mekutcha baya mono basanga mono mona Mokoko oba walingama motita na moyango monjia bamoa mono. ⁵Banto bamonka baimana ekowa baba luluwa moketa baimanaekowa baba luluwa moketa ibeki ekowa? molindoayi mana mokoko ee? ⁶Baba subuleya mono mondi baondie Yesu ke baba suya mono. ⁷Bamousaya mono Yesu mana Mokoko baichamono ntulu labo iyo na mongo amana Mokoko wa gbata mono iyo na mongo wa mana Mokoko. ⁸Banto biinge banja mono ndulu labo bampe banja mono maanga. atokie bange nao komelongo. ⁹Nabanto bamosangiye na ba ba molikitiye Yesu beyoma: bayoma mono, na konda ozana mange wawe na bonene kolina Mbali. ¹⁰Wawe na bokota ba Davidi tata ito ozana kowakiyo. ¹¹Yesu waingea mono Yelusalema na koingea komotula wabo mono utile lolibe na komowa Bamiyomiyo mange wa eta mono. ¹²Mpakaoosu komaili mange kotoka kande Betania oosu, Yesu waingea mono nja. ¹³Kotengatenga kowa oboso wamowa mono mote na masani na beuma waisesa mono na kofeya mba omoyi keena komaili koisesea wasanga mono masani ningani keena iyolo ante aenakoni masuaa abeume. ¹⁴Waonda mono kalike na botu ntemowangi empe monto kotana beuma na mekoli yande ya moekeya mono. ¹⁵Babua mono Yelusalema Yesu waingea mono mona mutula watukoa mono banto ba koolisa mona motula wattulua mono belia ba banto ba melola na ba banga na menkoto ya balise toyoni; ¹⁶Ata monto omonka ntabuwa na keena Komotula. ¹⁷Wababolea mono na koonda mpkengete nto lumbokie: Nyumba yani iliki ya kosaowa na Mbali ya kosaowa na Mbali mobese bebenti? Kemunye matuleiye nyumba yani lokombo abanto bakebaki. ¹⁸Mekoli nabasika mophiphi baugba mono ebowa baengana mono njea yao ya komoya; iyolo ya komotebeya okita ba chokoiti iyano ande. ¹⁹Muyoke, Yesu watoka mono komotanga. ²⁰Mokoeta kgala mekutcha ambwa mono mote aomeyi na komelili ande. ²¹Petelo wa ikalanganya amaondi aetiye mokoli feya ona mote otumenia feya ameyeki. ²²Yesu wanda mono na kobabole ichai motema ka Mbali. ²³Ne mbolei iniliti mba omonka monto aondana mophenga: tokoi eya yaakooita kobe, mba enti bande na motema wa kosua na komowa bowa baondie mange omoibowa mondi koeta. ²⁴Bowa banto banto mbolea keena kekenti mokosawa na Mbali bomo kepati bowa na mokemoyi bowa. ²⁵Maimana mokosawa na Mbali, mba moni na bondi na monto monka longanayi ke ise munye Mbali obakowa kiyo omokuleyi ngandi mobobi bino. ²⁶Mba munye amomoleana bande ngandi ataise enu nte momolea binu ngandi. ²⁷Basuboka empe ko Yelusaleme, Yesu oilendea mona motula mekoli basika mophiphi na mekongo ba moeleya mono, ²⁸Na komobolea: inye wakopha bokili bakoketa bene beena, inye wa kopha bokili ba kabeketa? ²⁹Yesu wababolea: namonye na moluloyi olulo omonka boboena, mboleyayi nanoo nemoboleyi wampaiye bokili ba koketa bene beene. ³⁰Bonene ba Yoana batokiti kiyo ao kobantoo? sumboleai kasabe. ³¹Baluluana bange bakolo: mba tasubea kasebe: kiyo ande iyolo ya beki omonti ma moubga? ³²Mba tamosubolea kasase: ko banto... betebeyi banto, iyolo wande buche bobanti tokanyi ante Yoana oni mopheti. ³³Ba mosubolea mono Yesu kasabe atonti bande taeba. Yesu wabaonda ante: noo boboena nte mbolea bande kowa kaulete onkulu wa koketa bene beena.

Chapter 12

¹Yesu ota ba onda empe mo mesuwa. Omonka monto wa kamba mono molongo wa mizabibu. Ota komba monana mokaso, ota keta oongo a ko toteya mizabibu, ota pha ko ketonda, kiisa mange ota pha molongo ko ba kambi ba mizabibu na ko tokako kese. ²Eta buwa mpena a kotungowa, ota toma monto omonka a mokambo koa kabo, ba kambi ba mizabibu, iyolo a bamo phange kebai cha koya cha tungoiye ba kambi ba mizabibu. ³Beta mobunda, na komo tuta, na komo sumboya omboka ningane keena. ⁴Otatoma kabo, beta motuta ko moche, na ko mokete benkutu. ⁵Ota toma monto wa tatu beta moyaa; na banto bampe, beba tuta na ko bayaa. ⁶Wawa bangi na molemba omonka wa banga mange wa musama; ota montoma empe mange monto wa komaili kowa kabo, wa ilondea: Bemoungbi mana ani. ⁷Kwa eya bakambi ba mizabibu beta ondana: Moayi kana kande, waayi, to ka yaai, na ena maali e omanti tosie mao. ⁸Eya beta mobunda, na beta moyaa, na beta mutaa kaonga na muzabibu. ⁹Keke, oketa bei owa mokili wa mizabibu? Ewabi mange, o yaabi baa bakambi ba mizabibu, na kopa bampe banto eya mizabibu. ¹⁰Ama moiye bande bowa bondi mona kanani ka Mbali: Iboe ataiye ba phaki wiya mono iboe nkili a ko pkakea nayo. ¹¹Abangi ko sama ka Mbali wa ondie ante alike ebowa, ila beta mowa ante beenye mo miiso abo? ¹²Beta engana mono ko mobunda, isa kolo ba tebeyangi kebela cha banto biinge. Ba ebili ante iyolo abo ante e onda Yesu ko mesua beta toka mono na koya. ¹³Betatoma mono motita na Yesu ba Farisayo ba monka na banto ba monka ba Herode, bawe ko makisa maondi ande aondanga mange wa onda. ¹⁴Bowa mono komoonda: mokili, toyi ta eba ante oniliti, na nto tebea nto tebea bande bofundo ba monto na owe i opha banto iyano a njeya a Mbali a liti. Ante eni lengalenga, ao ainti bange, ko phenda mpkupke a Sezare? Ante to busi bowa, ao to iyi bowae? ¹⁵Yesu, ota eba bosu babo, ota baonda: iyolo abeki emoningeka no? Mbali mboloo iyolo ante, na mowe. ¹⁶Beta usa omonka, na Yesu ota ba lulowa: Bofundo ba inye boba itema na ene mboloo? Beta onda ba Sezare, ba ondiye bange. ¹⁷Na mange ota baonda: mophai Sezare bea beba ba Sezare, na mophai Mbali bea beba ba Mbali. Na bobanti beta tekema mono.

¹⁸Mikili, fea bea bato phaiye Musa ota to onda mono: mba moko abe wa pka, na mange wa siya mokali, niengana kolika na baana, manunke oembi owa mokali na mange wa yowa keboche cha moko. ¹⁹Na eya ko bangina banto moendi. baa babanga kobonkese owa waboso otasonga, na ota pka ningane kobota. ²⁰Owa ompe ota emba mokali, ota pka ningane kobota iya mono bo boena ka owa wa komaili, ²¹na itema nabo bo banti moendi ata omonka nta botia nande ko maili nabo banti owa mokali otapka bo boena. ²²Abuwa botu bako humoka, owa mokali olikabi wa inye? Iyo ante bo banti moendi bamosongiti bowa. ²³Yesu ota baonda: aenti moikesi bowa, iyolo ante amoumnga bande mondi a Mbali, ata onkulu a Mbali? ²⁴Ante ko fumoka nko kopka, ba mome abe bembabi bande bakali, na bakali abe bembambi baome bobo ena, isa kolo belikibi mba ba ntomeli mona kese cha Mbali. ²⁵Ante iyolo ako phumoka mona kopka, ama moa mona kanani ka Musa, a moondi o moondie Mbali, iyolo a ibunda: neni Mbali koa ka Ibrahimu, Mbali ka Izaki na Mbali kowa ka Yakobo? ²⁶Mbali nteti bande Mbali kobabeba ba pka, isakolo koba beumoka. Moni itema na mayonga. ²⁷Omonka mosika mophiphi (mokomi), ota baumnga kowa kaondanga bange baonda, ota mowa ante Yesu wa onditi bondi ba lengalenga kabanga ba sandukayo, ota isesea motita nande na komolulowa: ante beki beba mokengete a ko boso ko basa e monti? ²⁸Yesu ota onda moai eya yaboso: umgbanga, Izdraeli, Mbali mokili ito, na mangei koba mokili omonka bange; ²⁹Na osamabi mokili abe, Mbali abe, na motema ongo monka, na bomonto bobonti, na koikalanganya kabe kokonti, na onkulu abe oonti.

³⁰Uma ayi a enge ebe: Osamabi owa wa motita nabe mba owe mokolo. Akona empe: mekengete elika mekili mba ano. ³¹Mosika mophiphi ota onda: eni booli ee mokili; waonditi maondi a liti ante Mbali oni ongo monka, na okona ompe mbamange, ³²Na mosomi wa motema ande ongo monka, na ikalanganya ande omonti, na bonto bampe bobonti na onkulu ande oonti, na samanga ba motita ne bamba owe mokolo, eba obasa mpkupke lelenti. ³³Yesu ota mo a ante owa minto waonditi na ondi a liti na o moche, ota onda: ontiti bande kaloleya na kese cha Mbali. Na ata omonka nta wa empe na ndulokoa kande. ³⁴Yesu ota embeleya na ko pha banto iyano mpmpena lango, na ko onda: eba boni basika mephiphi be onda ante mange ani Kristu na mana wa Daudi? ³⁵Daudi mange mokolo, wa banga na motema a Mbali, ota onda: Mokota ii wa onda kowa ka mokota: likanga asee ko iboko a kotauneya, mopaka bowa bonto ketabi baa beko iya kose na matindi abe. ³⁶Daudi mange mokolo omoeta ante mokota; elika boni ante mange oba molemba kowa kande na kephulu cha banto kemo ungba na ko yaya. ³⁷Ota baonda mono monana iyano: Emunye ba sika mephiphi, mobangoma sama ko enda na ntulu ndele, na mota sama bamo sambeye mona moema a banto biinge; ³⁸Owa oengana betumbe ba boso mona na numba ya Mbali, na beeti ba boso mo besalo; ³⁹Inye monto otauna numba a mesiani a mokali, na inye oketa boosu ba komo kongka Mbali na komekana. bepatabi okomu abasa. ⁴⁰Yesu, ota ikocha ase okefeana, na boa kaynga banto kobusa mboloo. Biinge banto ba bolombe bekebusa mono. ⁴¹Etawa wa mono na mokali omonka wabanga mosiani, ota busa mboloo lingalibe labegkonjo, iya mono ante mange wa busa kebuki cha bebundi bande. ⁴²Yesu ota eta mekucha yande, na

koonda: Ne moondi beena baliti, ono mosiani i wabusa mboloo biingi ko basa ba banto bobanti ba ele koicha mboloo ko mazabao. ⁴⁴Eba mono ante bobanti babusiye mboloo, ilake owa mokali oba wababasa iyolo ante wabusili bolombe bobonti boba mange nabo mo numba yande.

Chapter 13

¹Mana Mbali watoka mona ko maembe, musasi monka wande wamoluloo mono: mokota feya moboe ako paka nao, ²Mana Mbali wamobolea mono: omoi ano malumbae? ³Akosia bande lopandja na maboe ningane kopa,jeliba. ⁴Toboleya mokampanda ka koni ketomoo ano mondi ko obeyi akoni etomoo ano mondi koketeka? ⁵Yesu wababolea mono likai na bokengi monto nte wangi komo kesa. ⁶Iyolo ante bienge beleu kolinande, na konda noo njo na bekesi banto biinge. ⁷Komaili emougbea besaowa mondiabila na mooya abita ainti ko tebea iyolo ante beya beena babuange. ⁸Bese na bese bekgana bowa bakili na bakili, bowa mougbi toningini kowa na kowa nchangili ilikibowa. alika bande kena cha boso chakosanji. ⁹Ilomowayi munye bakolo bemoesi ko malumba la melingo kowa benutute nkako koma lumba ya Mbali aluleliba aboso na mekoli iyolo wani mba boonda bakimo. ¹⁰Koboso bondi ba Mbali babuange kubese bebenti. ¹¹Emubundea bange na komeasa na komotuta antikosama abasa na kolumboka endeangai aekokea botu, akoleante iyo ante munye amondangi komotema a Mbali mange mokolo. ¹²Mbito oyayi mbito la na ise omobusi mana ande kebage bemubusi isebo na komoya. ¹³banto bobanti bemoi bowa eya alina ande owa okisiyo alondi bowa. ¹⁴Mamoa babea na kobeisa kobasa ekowa, ichangai miso, babe bua Yudea baata iyo na mephenga; ¹⁵Owa olika iyi na numba, nto ikange, ntaingeange ko numba koemba keena. ¹⁶Owa osanga mona molongo nta subokange komaili ko emba ntulu. ¹⁷Ngandi koba bakali beba na bekili, ba benusa mowa matu! ¹⁸Kongai Mbali iyolo obano bondi abemobuleangi. ¹⁹Iyolo ante bobi moa matu, eetiboa kobasa boso babbese bao baketiye Mbali mpaka bono. Aelikabi empe. ²⁰Boa ba ketie mokota kebaicha masu, ata monto angoo monka iyo a kosona. ²¹Monto amonki wamobolea munye ante: Yesu oni anon, ani: iyiye, aenti kobasua. ²²Iyolo ante kolikabi ba mpheti babeya na kristo babeya; beketi beenye bakomoluta mbabaeta eboa. ²³Likangai miso nkengeli; namoboleiki maondi amanti. ²⁴Moano matu, komaili na mpui yande, yaabo, na mbale elimeiboa, mbele aebua bande na komoa, ²⁵Nkeninkeni lekuboa, na onkulu wa kio eeleni boa. ²⁶Momoi mana a monto ohiba kotoka kio na onkulu wa keebekana. ²⁷Otoma ntomeli lande, na kokulumanisa mekucha baotili yengainyai aekubeo a monse na kiyo? ²⁸Bamoi boba mote a beuma Mamoa ntabe lande lasao ke masani maphea aibusa meumaeba ante okame uiyeteki yeye. ²⁹Baboena, mano bene beena bowe, ebeai ante mana a monto miyeteki yeye na monyongo. ³⁰Ne nobolei liti, ono olu nte eta bande ningana ana mondi kobua. ³¹Kiyo na osa leeti boa, maondi ani aeta bande ketiti. ³²ke boboa botu, munto nte eba bande, na ntomeli lande na mamana ande mpaka kande ise wemokolo ³³Likai na bokengi, likai ko moseko na kokongaka Mbali, iyolo ante amonti maeba elolea mange. ³⁴Eliki mba omonko montu waenditi boa, na kosia ko maboko a kechongo na kobanto bande ba mokambo, ma kobabanyea mekambo, na mongbela walike ko moseko. ³⁵Chofeai, iyolo ante amoebande eleulea mokolo a numba, mba muyo, ao itema na botu, ao elelea konko ao kpala; ³⁶Tebeai okosangie olaie mo kobua kande obeyo. ³⁷Bowa batomobolea munye bobanti: lakai ko moseko.

Chapter 14

¹Mo matu angaabe beketi mosenga a Pasaka na moko ke ningane kosea. Mokoli, baphika mophiphi baenganangi njia a komobunda Yesu ko mpango yabo lakomoya. ²Iyolo akoilondea: Ato mobundai ko mosengo, bantu benibiinge. ³Kobanga Yesu betania, mo nyumba ya Simoni wabanga na kosamba ka kaya, mokali omonka waingea mono, na kobasanga beta una, wabangi na katutu ka makete ainumpa ndoli na iyoli ikili, walindoa mono katuto, na komosika Yesu ko mochue. ⁴Bamonka basoma mono: iyolo a beki belimeisa anamakete ainumpa ndoli? ⁵Tonao asiti ko iyoli aapha wa belinge benga besato na kopha baboka. Bamosunonea mono owa mokali. ⁶Yesu waonda mono. moekai, mosunonea iyolo abeki? mange waketi eki keena chooli koa kani; ⁷Moi na baboka matu omanti, amoketa bande keena chooli omoketa bande keena chooli omosamea munye; amolika bande nani matu amanti. ⁸Waketieki keena cha manieki mange, wasangieki osikie mobeani makete ko kinto na makete amupa mba munda. ⁹Nemoboleyi liti kowa kokonti kowa kubua bondi ba Mbali mokeseketeki besaowabi iyolo wa owa a mokali bowa baketie mange. ¹⁰Yuda ekariote waya mono kabakile waya mono komobunde Yesu nyumba wako pka. ¹¹Komaili na komo okea mange baseya mono na komoloka mono komo pka bolombe komaili Yuda waengana mono bweli ya ko mayaisa. ¹²Isu amanchakasi nakoya ningana koseya koyango banke ko Pasaka mekucha kotauna kuyakito ka Pasaka? ¹³Wabatomia mono babe babo yangayi komotana momoyi motoma ka amoome molikitayi. ¹⁴Kowa kolo ingia mange moboleyi mokili wa nyumba: mota waondi: ante otauna asaka na mekucha yabe koni? ¹⁵Mange wa babasa mono mokeya saboko cha kiyo na betu na bena bebenti eya: njo kotaongo fowa Pasaka. ¹⁶Mekucha yande baya mono, na kobua ko motanga, ekeobamoa mono beena bababolei e mange, na koongofoa aena a Pasaka. ¹⁷Miyo, babua mono bobanti ikomi na banga babe. ¹⁸Bataunie bange koya, Yesu wababolea mono: omonka inu ototauna nande liti, onchaisa. ¹⁹Basununa mono na konolulua omonka eni nooe? ²⁰Wababolea mono: omonka inu mo ikomi na bangababe, oicha iboko nani enga emonka mona koya. ²¹Mana a monto olei boa basikie bange mophiphi. Ngandi ka owa wamoolisie elike owa monto nte nacho nchekie. ²²Beko tauma mono, Yesu wabunda mono moko ke, wapha bonene, nalengelenge, na kopha na koonda; bundanga, tonongai ano ohi mobechei. ²³Waemba mono ophata, wa pha benene, na kopha na konua bobanti. ²⁴Wababolea mono: ono oi mokia ani, mokia abueye iyolo a banto bobanti. ²⁵Ne mobolei litinte nua empe, mau a beuma na boa bonenua bi ampe mophea ko balike ba Mbali. ²⁶Bekeemba nyembo la komo pha Mbali onkulu, boya mono ko mophenga Mizeituni. ²⁷Yesu wabaonda ante: nuinye mobanti mokei boa, boa basikie bange mophiphi netuti mongbeli a mekoko, na mekoko ebanyeki boa. ²⁸Komaili na ko phumoka kande, ne sangi nemoendeye kowa Galilaya. ²⁹Petro wa ba bolea mono ante: munye mochokowa, noo nte chokowa bande. ³⁰Wa mobolea: noo nekoboleiliti, owe, kalike na bootu, nkonko enabekei melongo engae ebe, nto suwa bande o ntoni melongo engae satu. ³¹Petro wa lumbuka mono na iyo aonkulu: asameka ne kpi nabe ilongo, nte ko tona bande. Na banakande baondi boboena. ³²Baya mono kowa motanga be eta bange Jestemani, ekowa Yesu waba boleya mono mekucha yande: likai ano ase na noo nesawange na Mbali. ³³Baya mono Petro, Yakobo, ke Yoane, ekowa wamowa mono bosongo na booba. ³⁴Wababolea mono: motema aani oi na bosongo na mo ko kpa ka ani; siyangai ano ko moseko. ³⁵Waya mono ko boso na bo, wa keya mono monse, wa saowa mono na Mbali na koonda, bono ke ene iphepheli aneeteye kalaleya nani. ³⁶Waonda mono ante: Abba tata, bene beena bebenti be mbuliange ano bo sama owe. ³⁷Wasubokeya mono mekoli ande, wa basanga ba laiyeki, wa mo bolea mono Petro Eh Simoni wa laiyeki e! nteti bande wakesela ko moseko mo botu! ³⁸Keselai ko moseko na kosaowa na Mbali, iyolo ante amokeyanga ko bondi; motema ani oni aendeya, mabe ani aenieki. ³⁹Waiseseya mono empe ko boso na kosaowa boboena na Mbali. ⁴⁰Wawa mono empe, wabasanga balaiyekei. Iyolo a miiso abo konyema na too. Na kobola maondi akomosuboleya. ⁴¹Wakoka empe melongo engae satu na kobaboleya: laangai phe, omonyai! alikeange eya! botu babueteki momoi mana monto kobundeka ko maboko a banto ba beya. ⁴²Yokai, wai toyai momowa owa omana konchaisa, uyeteki iyeiye. ⁴³Ningana kaboka ke, kotoka kande mo koonda monakabo omonka Yuda wabuwa mono na montonto wa baisa onkulu, na toomba na mete ba lakiye ko mekoli na basika mophiphi na mekongo. ⁴⁴Owa omo yaisa wa ketiti obei cha komo ebisa: owa omomowa ne pha metutu ya bonkonse, mange owa mobundai, maya na nde booli. ⁴⁵Kowa kabuleiye mange, waiseseya mono ka Yesu na komo bolea: mokota! wa mo pha mono metutu ya bonkose. ⁴⁶Ba mota mono maboko na komobunda. ⁴⁷Omonka wabo wabanga wa imana eya wa luta mono kaomba kande na ko mofunowa itoi aomonka ise onkulu wa mekoli na komolenga itoi. ⁴⁸Yesu wa ba bolea mono na konda: mau ano mba monto wa icheneo na toomba na mete iyolo a kombunda noo. ⁴⁹Nabangi ninu matu omanti, mona motula a Mbali na komopha iyano, amonti bande ma mbunda. Bono iyolo a maondi a Mbali aengame. ⁵⁰Bo banti bamosiya mono na komoeka na koata. ⁵¹Omonka moboya wa molikitanga oba waitateya ntulu ko mobe. Bamo tateya mono. ⁵²Wabasiliya mono ntulu yande na koata boase. ⁵³Bamo usa mono Yesu ko boso wa mokoli, kowa kesaboko kekili cha mekoli, na mekongo na basika mophiphi. ⁵⁴Petro wa molikitangi kalaleya na kemana cha mokoli mokili wa

lika mono na banto ba mokambo oungba kaya.⁵⁵ Mekoli na bampe bakili baenganangi ncheya abeya na Yesu bamo yee, ba bola mono ncheya.⁵⁶ Iyolo ante biinge baondangi maondi ya bota iyolo ande, maondi abo abundaniye bande.⁵⁷ Bampe baimana mono na bota babo, iyolo ande na koonda: ⁵⁸tamoungbiti boa: oonda ante: noo ne phanchi motula amophakiye na maboko a banto, mo matu anga satu ne phaki empe aongema bande na owa amo phakiye na maboko a banto. ⁵⁹Iyolo a owa mosao metche yabo aungbana bande. ⁶⁰Mokoli mokili, wa imana mono itema nabo wa moluluwa mono Yesu na koonda, ntenti bande na kasabe ka kokokisaae? bana banto beonda ba beya iyolo abe na beki?⁶¹ Yesu walika mono phio, na koonda ata keena kemonka pheo. Mokoli wa mo lulua mono empe, na ko mboleya: owe oni Christu, mana wa bo nene wa Mbaliee? ⁶²Yesu wa onda mono: noo ni mana wa Mbali . momoi mana monto oliko ko iboko a isee ailome, oika ko obonge a kiyo. ⁶³Mokoli wa ata mono ntulu yande na koonda mono toi empe na mposa abampe banto?⁶⁴ Maungbieki maondi ande a bota bokili. momowa boni? bo bandi baonda mono wa kpange. ⁶⁵Bampe ba mota mono ntoyi na ko mulendaka miso na ko mututa nkondo na komo boleya: boanga owa akotuteye onkondo. Banto ba mokambo ba motuta mono mbalambala. ⁶⁶Petro wabanga kiko na kemana, omonka mokali wa mokambo wa mokili wawa mono. ⁶⁷Wa mowa mono Petro oungba kaya, wa mo feya mono na komo bolea owe wabangabi na Yesu monazareth. ⁶⁸Watona mono na ko onda : no nteti bande na eba, nte ungba bande bondi bosama komboleya. Wabuwa bande kobongo koikiseya. na nkonko a bekea mono. ⁶⁹Mokali wa mokambo Wa momowa mono, na koba bolea empe babasangiye nabo eya: ono monto oni wakeya keemba. ⁷⁰Watona mono empe. Komaili ba banga nabo eya bamoboleya mono empe Petro: owe liti oni omonka wa keemba chabo, iyolo ante oni mu Galilaya. ⁷¹Ko osomi ande waonda mono betike nekpage: nteti bande naeba owa monto bomonda munye. ⁷²Owaena, nkonko wa bekeya empe. Petro waikalanganya mono mo bondi wa mboleiye Yesu: aboso nkonko ebekei melongo enga ebe ontonabi melongo engae sato. moko kalanganyo ande, wa leya mono.

Chapter 15

¹Etabu phala, mekoli mekili baketa ikimi na mekongo na bakomi, na bwenbanti Sanhedrie. Komaili ka komubunda Yesu, ba moesa, komobaisa Pilato. ²Pilato waba lulua: owei aba mokili wa Bayudi? Yesu wa mobolea: walumbokieki. ³mekoli mekili bausa mono bota bwinge. ⁴Pilato wa molulua empe: Nto kokisa bande kasabe? Mowanga beena binge ba bota be kolumbokeya. ⁵Yesu mange nto lumbuko empe, keyake motekesa Pilato. ⁶Mosengo on monti, wa mweka monto wa mosunge waba kongo kebela. ⁷Kabangi monto omonka mona masunge linande Baraba naba baphe, yolo ya bayi owa waketiye monto waenbekana. ⁸Kebela, ba sama, ba nduluwa keyetchabanga tchaliti. ⁹Pilato waba bolea: Mwengani ne moeke mokili waba YUda? ¹⁰Iyolo ante baebangi komote aba mekili ba molisa. ¹¹Ante mokili wa mekota waba boleya kebela, Pilato wamoekange Baraba ¹²Pilato, wakokiseya kolumbuka, waba bolea: Moengani beki nemoketeke moengani mokili ya Bayuda? ¹³Ba oma oma : ba moyange! ¹⁴Pilato waba boleya: Bobi beki baketa mange? Balumboka keta mange? Balulumbokano empe na onkulu: Ba moyane! ¹⁵Pilato, owengani ko kenya kebela, bomolundelea mono Baraba; komaili na komotuta Yesu migerti, wa mopha ba moyange. ¹⁶Basoda ba mwesa Yesu kotomelali, ko lumboka, oena, ko kulumanisa kebela. ¹⁷Ba molocha nkowa ya mokiya, ke kombo tcha mote, keya tcha okie bange. ¹⁸Beta moembeya: Isamba, mokiliwa wa Bayuda! ¹⁹Ba motuta komotche keena, ba monta nto, ba moitcha molu, ose beta mosea. ²⁰Kisha komosea, bamolenga njoi, ba mokolo wa ntulu, baya komoya. ²¹Bamonde ko onkulu waliange belenge ba Yasu mokotoka kande komolongo, Simon wa Cirene, tata wa Alexandre na Rufi; ²²ba moesa Yesu komophenga Gologota, eba mekuwa. ²³Ba mopha manu wakonua, mange nto nua bande. ²⁴Ba moya, ba banya ntu lande, beta kulumana ntulu lande kila monto nayande. ²⁵Abuete mpena lisato mpe omo yaiye bange. ²⁶Bakomange bobi bande eyalina: mokili wa Bayuda. ²⁷Ba moya mono na baibi banga babse, amonka ko ilome empe ko ikali. ²⁸Akoka mono bowa ba komiye bande: ba itcha itema na banto bobi. ²⁹Ba beene beta moboya, na kotindeka motche, wa lumbuka: ai! obeisi numba ba Mbali, na koephaka ko musu anga sato, ³⁰oilondisanga owe mokolo, ikako belende! ³¹Mekoli mekili nabo, na bokomi, beta seyana bo bakolo ko bakolo, ba lumboka: wabaondisa bampe, mange nto koka bande koilondisa mange mokolo! ³²Ka Mbali, mokili wa Baisraeli, waikange ko belende, to momowange na tomo suiye! baba kulenenda ba mobayangi bowa. ³³Abuete mpena motoba kalika mono kiisi kese ke kinti, mpena ikomi abaa. ³⁴Mpena na ikomi abowa, Yesu wa lumbuka na iyo ikili: Elo, Elo, lama sabata? njo bono: Mbali yani, Mbali yani, boni bo onjeka? ³⁵Banto ba monka ba bangi eya, ba ugba mono, ba lumboka: Moanga, wa moela Elia. ³⁶Omonka waya obeyo na eponge ya vinaigre, ba mote mono ki kongo tcha mente, ba mopha ya konuwa, wa lumbuko: ekangae, nuangi mba Elia alou komo ikisa. ³⁷Laki Yesu, wa lumboka na onkulu, koiyaya. ³⁸Kiyo kalindoka ntili linga libe, kose na kiyo. ³⁹Ba banga motitana Yesu, komowa bowa ba yaye mange, lumboka, liti liti, ona monto wabangi moboya a Mbali. ⁴⁰Kabangi bampe ba kali be mowa kalalea. Itema nabo kabangi Malia Mandelena, Malia, ima wa Yakobo bana basali na Yose, na Salome. ⁴¹ba bamolikitiye kosakowa anbage mande kowa Galileya, bompe biinge ba tambiye nande Yelusalemu. ⁴²Miyo akoka mono, koilongo sowa, isakolo, malaleo botu a Mbali, ⁴³kowa ko Yesufu walimatea, mopha iyano mokili, mange omina waendeangi bokili ba Mbali. Okobuwa ka Pilato, koya ko kongka mowe ya Yesu. ⁴⁴Pilato wa sangala mono kogka ko ona monto bebese; waeta mono banto na kubalulua mba akuleki mgbe. ⁴⁵Wamobolea ante wa kuleki, bausa mowe yande ka Yesefu. ⁴⁶Yesufe, wa towa ngombe yaya, komoikisa Yesu ko belende, ba molinga na ngombe yaya, ba mweka ko nkito ya mabaya. batindika mono iboya nko kito. ⁴⁷Malia Mandelena, Maria, Ima wa Yose, be momowa bowa bo moeka bange

Chapter 16

¹Kiisa koeta ka botu ba ponso Malia Madelena, Malia, ina Yakobo na Salome, batoiti makete ainumpa, baye ko mosika Yesu. ²Botu ba machakazienge monka, mekalisonga bayo mono ko kinto ma mpumampuma. ³Beilondea, inye otokololea eya iboye ku noyango ya kinto? ⁴Ko yoa miso bonoke, na kotengangake, bakoloyekieya iboye ikili. ⁵Kobua na koingea mona kinto, kofea bono ke moboya akika koiboko ailome na bobo ya aya motita, bamoa mono booba. ⁶Wababolea mono, ainti komoa booba, moengani Yesu monazareti, owa bamoyaiye ko belende, waphumokieki, nteti ampe ano; moayi aena ma moichie munye. ⁷Yai kobabolea mekucha yande na Petelo, ke wasangeiki aboso kaa Galilaya, kokoena mange. ⁸Babua mono monkinto ke bakakea mono na kuata. Booba ke na motema koateka ababunda mono, ningane kobolea monto iyolo a booba. ⁹Yesu, kiisa kophumoka kande itu amachekasi anga monga kpalakpala, wabulea mono Malia Madalena, owa wakoloiye basombo mwendi. ¹⁰Mange wayo mono kobabolea mokendi mophea koba babanga monkusa ya kelele. ¹¹Kaungbie bange owa mokendi wa monto hoi motende na komomoa, bange abasuya bange. ¹²Komaili na eya maondi, wababulea mono bantu banga babe ma maso ampe ba bayanga ko ncheya ya melongo. ¹³Bababolea mono bampe ningane ko basuya bobo ena. ¹⁴Komaili ke wababulea mono eya mokoli ikomi na ongo monka bataunanga, na kobalindolea miso iyola ametema abo onkulu, na boa bababoleiye bange iyolo ko humoka kande. ¹⁵Wababolea mono: yai mokese cho kenti, kobabolea mondi a Mbali bobanti booli. ¹⁶Owa osuya konenama oloondi boa, ntiya kosua otaleka. ¹⁷Bene beenye bebalikitei boa, molina ani betukoi basombo; bange belumboki ko mayo miingi. ¹⁸Bebundi nchoko mo maboko, banua bosunga abebande, belondisi basambi na kobaichea maboko beliki na mei. ¹⁹Yesu, komaili na kosao nabo watomba mono kiyo, na koya ka motita ko iboko ailome a Mbali. ²⁰Baya mono bobanti kobabolea mondi a Mbali mo bese bebenti. Mokoli watupkangi nabo, na komoa beenye momaondi abo.